

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Naročnine in inserti v sprejema upravnistvo v Katol. Tiskarni, Kopitarjeve ulice št. 2.

Rekopis se ne vračajo, ne frankovana pisma ne sprejemajo.

Uredništvo je v Semeniških ulicah št. 2, I, 17

Izhaja vsak dan, izvenredno nedelje in praznike, ob pol 6. uri popoldne.

Pe pošli prejemnik:

za
celo leto naprej 26 K — h
pol leta : 13 —
četrt : 6,50
mesec : 2,20

V upravnistvo prejemnik:

za
celo leto naprej 20 K — h
pol leta : 10 —
četrt : 5 —
mesec : 1,70

Za pošiljanje na dom
20 h na mesec.

Štev. 256.

V Ljubljani, v četrtek 7. novembra 1901.

Letnik XXIX.

Italijansko vseučilišče.

Italijanski visokošolci v Gradcu in na Dunaju so čutili potrebo, da demonstrirajo za italijansko vseučilišče v Trstu. Laški visokošolci na dunajski univerzi so te dni izročili rektorju spomenico, v kateri utemeljuje potrebo ustanovitve italijanske univerze tudi s tem, da imenujejo primorske avstrijske provincije italijanske. Tudi italijanski poslanci delajo v tem smislu in odločno zahtevajo svoje vseučilišče. Dokler pa nimajo svojega italijanskega vseučilišča v Trstu — tako zahtevajo še zlasti italijanski visokošolci v Gradcu — toliko časa naj se dovoli Italijanom, da hodijo ven na laške univerze v »odrešeni« Italiji, in se naj tam izvršene študije priznajo za veljavne tudi v Avstriji.

To nas ni nič iznenadilo, ker poznamo težnje italijanskih »neodrešencev« že od nekdaj. A jako osupnila nas je vest, ki je šla včeraj skozi časopise, da se je učni minister Hartel izrazil proti italijanskim poslancem za ustanovitev italijanske univerze v Trstu in da je izrazil še celo upanje, da bi se lahko italijanska univerza v Trstu otvorila v dveh ali treh letih.

Ali je ta vest osnovana ali ne, to dognati prepuščamo svojim državnim poslancom, ki bodo pač vedeli, kaj jim je storiti v tem slučaju. Dovoljajemo si pa k temu pristaviti nekaj opomb.

Pred postavo morajo biti vsi narodi enakovredni in enakopravni. Ako morejo Italijani na vseučilišče poslati toliko število svojega naraščaja, kolikor ga je potrebno za vseučilišče, jim mi tega pač ne bomo branili. A predno Italijani dobe to koncesijo svoji narodnosti, smo dolžni mi svojemu narodu, da opozarjamo vlado, da popravi krivice, ki se nam gode.

Tudi mi Slovenci smo zahtevali in še zahtevamo svoje vseučilišče v Ljubljani. Kaj je z njim? Ako se zdi učnemu ministru italijansko vseučilišče tako važno, da bi se moralo ustanoviti v dveh ali treh

letih, ali ni vseučilišče v Ljubljani vsaj toliko vredno in vsaj toliko potrebno?

Da bi Italijani ne dobili svojega vseučilišča, na to bi moral avstrijski patriotizem delovati tudi iz tega razloga, ker bi italijansko vseučilišče v Avstriji bilo semenišče iredentističnih idej. Profesori bi se poklicali seveda večinoma iz Italije, in protiaustrijsko mišljenje, katerega so itak že prenapolnjeni naši Italijani, bi se še veliko bolj vgnezdilo ob Adriji in pripravljalo naše Primorje za »rešivno« združenje z Italijo. V Ljubljani pa ta ozir popolnoma odpade. Ljubljansko vseučilišče bi bilo ne le z narodnega, ampak tudi s splošno državnega stališča največje koristi za južne pokrajine.

Predno se pa delajo vseučilišča, je treba izpolniti predpogoj visokih šol: treba je ustanoviti ljudske in srednje šole. Mi torej vprašamo vlado, kako stoji z ustanovitvijo slovenskih ljudskih in srednjih šol? Ako se Italijanom dovoljuje vseučilišče, mora se dati prej nam Slovincem one ljudske in srednje šole, katere že toliko časa zahtevamo.

Mi torej moramo za zdaj odkrito reči, da toliko časa, dokler mi nimamo vsaj tega, kar imajo Nemci in Italijani na šolskem polju že zdaj, toliko časa smatramo mi vsako novo vseučilišče, bodisi nemško ali italijansko, za krivico, storjeno našemu narodu.

Za slučaj pa, da bi se ti naši ugovori prezrli in bi se res sklenilo ustanoviti italijansko vseučilišče, smo mi odločno proti temu, da bi se ustanovilo v Trstu. To bi bil hkrati udarec slovanskemu prebivalstvu avstrijskega Primorja. Ali je Trst italijansko mesto, središče kakenga italijanskega ozemlja? Vsa Dalmacija je hrvaška, vsa Istra je slovenska in hrvaška, vsa okolica tržaška je slovenska. Kako pride torej Trst do tega, da bi imel italijansko vseučilišče. Saj tudi Trst sam ima veliko število slovenskega prebivalstva, tako da je njegov italijanski značaj le bolj zunanji in navidezen.

Kje so pa v Trstu slovenske

ljudske šole? Kje je v Trstu slovenska gimnazija, slovenska realka? Bil bi res izraz največjega zaničevanja do Slovencev, ako bi se v Trstu Italijanem ustanovilo vseučilišče, dokler se Slovincem ne dajo niti one šole, katere misijonarji ustanavljajo med Culukafri.

Če bi se res ugodilo proti naši volji Italijanom, morali bi zahtevati, da se izbere drugo mesto, ali Trident ali katero drugo na južnem Tirolskem. Tam žive Italijani kompaktno kot narod, ne pa v Primorju.

Popolnoma jasna bo opravičenost naše zahteve, če se ozremo na statistiko prebivalstva. Ta nam izkazuje, da je v celi Avstriji 730.000 Italijanov, ako jim prištejemo tudi vse tiste Slovence, ki govorijo italijansko. Slovencev in Hrvatov je pa v naši državni polovici skupaj okoli 2.150.000.

Če izrazimo razmerje po odstotkih, tedaj je v naši državni polovici Italijanov 3 odstotke prebivalstva. Slovencev nekaj čez 5 odstotkov, Hrvatov pa nekaj čez 3 odstotke. Slovencev in Hrvatov je torej blizu 9 odstotkov vsega avstrijskega prebivalstva, torej trikrat toliko, kakor Italijanov. Ako bi bili mi tako oblastni, kakor Italijani, bi torej ne zahtevali samo enega vseučilišča, ampak tri, recimo: v Splitu eno, v Ljubljani eno in v Celju eno!

Te faktične razmere morajo biti vendar tudi na Dunaju znane. Zakaj se nam ne da to, kar po pravici zahtevamo? Saj smo v svojih zahtevah tako skromni, da bolj ne moremo biti. Justitia regnum fundamentum!

Učiteljska kandidatura na Goriškem.

(Izvirni dopis z Goriškega.)

Goriški naprednjaki so potom »Neue Freie Presse« razglasili svoje kandidate za bližnje deželnozborske volitve. Med napred-

nimi kandidati se imenuje za slovenske trge tudi učitelj g. Vrtovec.

Ta nameravana kandidatura je zbudila gospode okoli »Učit. Tovarisa«. »Učit. Tovarisa« je spustil sledečo notico med svet: »Na Goriškem namerava narodno-napredna stranka v dež. zbor kandidovati enega učitelja. Tam je narodno-napredna stranka upoštevala važnost učiteljstva. Na Kranjskem pa so spletkarji preprečili, da ni dobil napreden učitelj sigurnega mandata!«

Gospodje okoli »Učit. Tovarisa« naj se le nikar preveč ne vznemirjajo. Liberalci so liberalci, naj bodo že kranjski ali goriški. Učiteljstvo jim služi le za »stafašo«, resno pa učiteljstva ne jedni ne drugi ne upoštevajo. In tako je tudi s kandidaturo učitelja Vrtovca.

Ako goriški naprednjaki res upoštevajo učiteljski stan, potem so morali za kandidata postaviti katerega drugega učitelja, ne pa ravno g. Vrtovca. S to kandidaturo samo učiteljstvo ni posebno zadovoljno, in mu tudi ni v posebno čast. Gosp. Vrtovec namreč je v jako intimnih odnosih pri »Trgovsko-obrtni zadrugi« in menda tudi pri »Ljudski posojilnici« v Gorici. Zato je tega moža postavila napredna stranka za kandidata.

Umevno je torej, da se učiteljstvo s to kandidaturo ne čuti posebno počesčeno. Dr. Tumi pa to služi. Izkušnja ga je izmordila, da nezavisni kandidati ne odstopajo radi od kandidature. Ko je pri zadnjih državnoborskih volitvah dr. Tuma v 5. kuriji propadel, hotel je kandidirati v kmečkih občinah, a kandidat g. Oskar Gabršček se mu ni hotel umakniti, in dr. Tuma je obšel. V istem položaju je dr. Tuma tudi sedaj. Prepričan je, da v goriški okolici propade. Ve tudi, da v veleposestvu ne bo zanj prostora. Zato mu preostane le še skupina trgov, ki pa tudi ni popolnoma gotova. Zato je postavil v tej skupini moža, ki je v popolni njegovi oblasti, in od katerega lahko vsikdar zahteva, da odstopi od kandidature njemu na korist. In takega kandidata je našel v osebi gosp. Vrtovca, ki je slučajno

LISTEK.

† Jožef Benkovič.

Zopet stojimo ob odprtem grobu. Solza nam sili v oči, ko razmišljamo, kaj nam je bil in kaj nam bi še lahko bil dragi brat, ki se je zgrudil v prerani grob...

Jožef Benkovič se je rodil 25. februarja leta 1869 v Kamniku Tomanovim. Prve šole je pobajal pri oo. frančiškanih v Kamniku, kjer se mu je tudi vzbudila v srcu ljubezen do samostanskega življenja, ljubezen, ki jo je nosil s seboj ves čas, a ki je vedno ostala nesrečna, neizpolnjena ljubezen. Na srednje šole so ga poslali v Ljubljano. Tu v Alojzijevišču smo ga spoznali. Bil je slaboten mladenič, a marljiv kakor čebelica. Njegovo srce je bilo rahločutno; dijaške razposajenosti Jožef ni ljubil; najljubša mu je bila tiha samota. Toda zameril nam ni, če smo bili razposajeni mi drugi: žalile so ga le izkvarjene besede, ker so bile zoprne njegovemu nežnemu verskemu in nravnemu čuvstvu. Tak je ostal Benkovič vse življenje. Nežno - pobožen in kakor čebelica marljiv!

Ah da, tako marljivega človeka je težko najti. Že na gimnaziji je nabiral z vseh strani gradivo za slovensko slovstveno in

kulturno zgodovino. Izpisaval je »Novice«, stara nemška »muzejska izvestja«, Dimitza, brskal je po knjižnicah in arhivih. Tudi o počitnicah si ni privoščil miru. Pisal je in pisal. Če ga je začela glava boleti — in bolela ga je mnogokrat že izza mlada — si jo ovil mokro ruto okrog glave in je pisal dalje. Dobro se še spominjamo, kako je popravljal Kleinmayrjevo »zgodovino slovenskega slovstva«.

Ni je bilo stranice, da ne bi mrgolelo po njej popravkov. In Benkovič je vedel letnice iz slovenske književnosti večinoma na pamet. Saj je pozneje kot duhovnik celo vedel rojstne letnice vseh duhovnikov na Kranjskem!

Poleg književne in kulturne zgodovine našega naroda ga je zanimalo tudi lep slovje. Spisal je že tedaj več povesti, a ni nam znano, je li jih kdaj objavil. Gotovo je že kot šestčolec začel pisati v »Vrtec«.

Leta 1888 je stopil v ljubljansko bogoslovno semenišče. V bogoslovnici je uredil lepo knjižnico ljubljanskih bogoslovcev, kar ni bilo lahko delo. Poleg bogoslovnih študij se je še dalje marljivo bavil s slovenskim slovstvom. Pisal je v »Dom in Svet« povesti (Sestra Vincencija, Gostačeva hči) in biografije slovenskih pisateljev (J. Ogrinca, J. Japlja, J. Parapata, Podmilšaka i. dr.) Na-

pisal je tudi zanimiv spis o »rokovnjačih« in študijo o slovenskih »pratkah«.

Kot duhovnik je šel za vikarja v Novomestu. Tu je urejal dalj časa »Dolenjske Novice« in prvič posegel tudi v politiko. Pisal je za »Slovenca« politične listke, polne satire in humorja, v člankih pa na zgodovinski podlagi tolmačil domači prepričeval dokazal, da sega v Bleiweisovo dobo, v leto 1872, ko se je v XXV. odborovi seji »Matiče Slovenske« prvič konstatiral razdor ter tudi prvič od »mladih« javno čul glas: »Nič od vere!« Spisal je za »Slovenca« tudi več kulturno-zgodovinskih študij.

Toda za politiko njegova rahločutna narava ni bila. Zmučen in bolesten je prišel v Alojzijevišče za spirituala in potem za kaplana v tiho Komendo, kamor si je že dolgo želel. Poslej se je le še bolj posvetil svojemu duhovskemu zvanju in zgodovinskimi študijam. Pisal je za »Venec«, »Voditelja«, spisal in uredil za zadnji zvezek Glasarjeve slovstvene zgodovine oddelek o modroslovju in bogoslovju, nabiral je gradivo za »Življenje svetnikov« domačih in slovenskih, zlasti pa se je zopet bavil z našo kulturno preteklostjo. Često nam je tožil, kako sovražno in nekritično je pisana Dimitzova zgodovina; kako slabo odgovarjamo nasprotnikom katoliške cerkve, ker ne poznamo

domače kulturne zgodovine; kako je cvetelo pri nas versko življenje, dokler ni vsega preplaval in končal nesrečni jožefinizem. Pregovarjali smo ga, naj se loti slovenske kulturne zgodovine, a tožil je, da dela in dela, a da je še toliko treba preiskati, ker nimamo še malone nobenih monografij. Toda gotovo bi bil neumorno delavni Benkovič dovršil to tako hvaležno veliko delo, da mu je bilo dano daljše življenje!

Kar je bil duhovnik, se mu je zopet z novo močjo zbudilo hrepenenje po samostanskem življenju. Zlasti se mu je užigala želja, ko je v svojih zgodovinskih študijah vedno bolj uvideval, kako velikanskega kulturnega pomena so bili za slovenske dežele samostani. Toda srčna želja se mu radi domačih razmer le ni hotela izpolniti. Zato pa je vedno mislil, kako bi vsaj pomagal, da bi v Slovincih na novo vstali stari samostani. Največ njegova zasluga je, da so se beli menihi vrnili v svoje staro domovje Stično, da so se osirotele Pletarje zopet obljubile, in ko bi ne bilo toliko ovir, bi bilo tudi v Mekinah in Velesovem po njegovem prizadevanju vzkliko novo Bogu posvečeno samostansko življenje. Tega ni učeal. Pač pa so se razmere toliko izpremenile, da se je njemu začela izpolnjevati želja. Letošnje leto meseca avgusta se mu je odprla

učitelj. Ali je taka kandidatura v čast učiteljskemu stanu, o tem naj sodijo gospodje okoli »Učit. Tovarisa«.

»Učit. Tov.« se radi kandidature učitelja Vrtočca ni treba prav nič vznemirjati, ker ta kandidatura ni nič boljša od kranjske Jelenčeve. Liberalci so liberalci, naj jih vodi dr. Tavčar ali dr. Tuma!

Državni zbor.

Dunaj, 6. nov. 1901.

Diurnisti.

Danes se je proračunski odsek bavil z vprašanjem glede plač diurnistom in kalkulantom. Večina odsekov zahteva, da se zakonitim potom uravna to vprašanje. Finančni minister pa je ugovarjal, da je to nemogoče zaradi certifikatistov, za katere že veljajo znane določbe. Pač pa hoče vlada z naredbo plače zboljšati za tretjino okoli 8000 diurnistom.

Proti kongregacijam.

Jutri pridejo v zbornici na vrsto nujni predlogi dr. Eisenkolba in dr. Erlerja proti francoskim kongregacijam in soc. demokrata Elderscha, da se razveljavijo vse določbe glede motenja vere. Razprava utegne biti živahna. V imenu poljskega kluba govori grof Dzieduszycki, v imenu nemškega centra dr. pl. Fuchs, v imenu »slovanskega središča« dr. Hruban. Češki klub še vedno ni edin v tem vprašanju. Skoraj gotovo bodo Čehi prosto glasovali.

Trgovina z žitom.

Že leta se pritožujejo poljedelski krogi in tudi mlinarji proti barantiji z žitom na borzi. Na vlado in državni zbor so prihajale pritožbe proti špekulantom. Posamezni deželni zbori kakor tudi državni zbor so se že pečali s tem vprašanjem ter vladi naročali, naj stopi na prste židovskim prekupovalcem, ki polnijo le svoje žepe na škodo poljedelstva in konsumentov. Nemška država je z zakonom z dne 22. junija 1896 prepovedala borzno kupčijo z žitom na obroke.

Ker se avstrijska vlada le ni ganila, je poljedelski odsek poslanske zbornice leta 1897 sam od sebe začel proučavati to vprašanje ter je sklenil od vlade zahtevati, naj izdela zakon sploh proti vsej spekulativni igri na borzi. Vlada je to obljubila, a pozabila.

Minolo leto pa se je takozvani poljedelski svet bavil s tem vprašanjem. Žal, da so bili kot večaki poklicani večinoma taki trgovci, ki so v zvezi s trgovino na borzi, proti kateri je naperjen boj. Vendar pa posvetovanja niso bila brez uspeha. Enketa je dognala: Kupčija z žitom na borzi, kakoršna je, škodi opravičenim koristim poljedelstva. Žitna borza je postala tako mogočna, da ona samovoljno narekuje ceno pridelkom. Posamezni trgovci si brez dela in truda polnijo žepe na troške poljedelstva. Borza ne podpira domačega poljedelstva,

toli zaželjena tiha celica. Sprejeli so ga cistercijani v stiški samostan. Toda le za malo časa! Bil je že tako oslabil, da je skoraj onemogel. Poslali so ga tedaj vun, da bi se okrepil ali pa zopet izvolil nekoliko lagotnejše svetno-duhovsko življenje. Žalosten se je umaknil k svojemu prijatelju v prelubo Veleosovo ter čakal, kaj bi in kako. Tu pa mu je zadnji torek, 5. nov., končala smrt vse muke in dvome ter ga rešila bolečin neizpolnjenih želj. A izpolnila se mu je prva želja naše duše, želja, ki iz nje izvirajo vse druge in ki ž njo vse druge ljubo počijejo, želja po Bogu! — —

Zopet stojimo ob odprtem grobu. Solza nam sili v oči, ko se spominjamo Jožefa Benkoviča. Bil je pobožen, vnet duhovnik, in pogrešala ga bo cerkev; bil je marljiv, nadarjen pisatelj, in težko ga bo pogrešala domovina; bil je zvest, ljub prijatelj, in zelo ga bomo pogrešali mi. A tolaži nas ena misel: on je srečen!

Naše življenje, pravijo, je kakor olje v svetilki. Gori in gori, a zmanjka rediva, lučca zatrepeče in ugasne. Če je tako, je bilo življenje mrtvega prijatelja olje v svetilki, ki gori v svetišču pred altarjem. Gorelo in planenelo je, dokler se ni použilo, vse dni našemu Bogu. Zato pa nam objema srce v žalosti tolažilna zavest: Srečen je!

A. U.

ampak le uravnava mejnarodne cene, to pa navadno na škodo domačih cen. Ker so pri nas produkcijski troški jako veliki, zato je naravno, da naše poljedelstvo ne more tekrovati z deželami, kakor so: Severna Amerika, Rusija, Indija, Argentinijska itd. In Avstrija ima mogočnega tekmeča tudi na Ogerskem. Kupčija na obroke ima že po svojem bistvu in svoji tehniki ta namen, da pritiska cene raznim pridelkom, kar bi se ne dogajalo, ko bi se vršila realna kupčija. Tudi ni res, kakor trdijo »veščaki« v »N. Fr. Pr.« in drugih židovskih listih, da borzna kupčija na obroke uravnava in določuje cene na daljše čase in tako zabranjuje nenadne premembe v cenah. Dokazati bi se moglo ravno nasprotno. Sedanja kupčija z žitom na borzi ima mnogo slabih posledic za poljedelstvo. O tem so edini vsi krogi, izvzemši seveda dotične trgovce same.

Vprašanje je le, kako naj se odpravijo te napake. Zastopniki poljedelstva in mlinarskega obrta so soglasno izražali željo, da se kupčija na obroke kratkoročno prepove. Teh mislij je tudi mnogo učenjakov, ki se le vednostno pečajo s tem vprašanjem. Drugi pa so mnenja, naj bi se borza le preosnovala, ker je težko določiti »borzno trgovino na obroke«. Borzni trgovci so seveda odločno ugovarjali, da bi se zakonitim potom prepovedala označena trgovina. Priznati pa so morali, da ima ta trgovina mnogo hrib in napak in da je reforma potrebna.

Narodnogospodarski odsek poslanske zbornice je letos izvolil pododsek, ki naj prouči dotične predloge poslancev: Heimrich, Plass, Kaiser in Fink. Ta pododsek je izvolil za poročevalca slovenskega poslanca dr. Ploja, ki dobro pozna skrivnosti in zvijače na borzi. Dr. Ploj je že postavil svoje poročilo, katero pa so dobili v roke le člani odseka, ki se danes bavi s tem vprašanjem. Kolikor je prišlo v javnost, naglašja dr. Ploj v svojem poročilu, da je treba varovati koristi poljedelstva, ki tvori v Avstriji 60 odstotkov vsega prebivalstva. Poljedelstvo je še vedno najmočnejši steber države. Domači pridelki morajo prvi doma najti kupca. Ogerskemu žitu je treba omejiti konkurenco. Cene žitu naj so tolike, da more poljedelstvo vsaj svoje troške pokrivati. Poljedelstvo se mora boriti z raznimi težavami že po svojem bistvu, ker je navezano na kapital, ker je prezadolženo in svojega obrata ne more razširiti ali omejiti po svoji volji.

Da borzna trgovina na obroke ni naravna posledica gospodarskih razmer, dokazuje dejstvo, da največja trgovska mesta (Hall, Marselj, Amsterdam, Hamburg itd.) ne poznajo trgovine z žitom na obroke. Vsa angleška žitna trgovina iz Rusije in podobnih dežel se vrši po vzorcih, torej brez trgovine na obroke, kakor n. pr. na Dunaju. Odkar je v Nemčiji prepovedana ta trgovina, v Berlinu ne čutijo slabih posledic, pač pa se je trgovina še poživila.

Ugovarja se rado, da borzna trgovina na obroke določa in izravna cene na mejnarodnem svetovnem trgu, da torej omogočuje cenejši kruh in tako koristi konsumentom. Nekaj je morda na tem, a isto nalogo izvršuje tudi efektivna trgovina z žitom. To realno, pošteno trgovino pa je borzni »švindelj« na obroke že večinoma zatrl in odstranil. Sicer pa to še ni največja dobrota, ako so n. pr. žitne cene povsod na svetovnem trgu enake. Koristi in razmere posameznih držav pa si niso enake in se morajo braniti z raznimi carinami ter ustvarjati soglasje mej poljedelstvom in drugimi pridobitnimi slojevi. Avstrija pa mora braniti svoje poljedelstvo, sicer si omaje najmočnejši svoj steber.

Kruh po ceni! To je tudi ena onih fraz, s katerimi zagovarjajo borzni krogi svojo »kupčijo«. Prvič ni res, da je kruh po ceni, ako je žito po ceni. Preden iz žita postane kruh, veliko odleti in se zgubi, oziroma kruh podraži. Drugič pa posamezni stanovi ne smejo biti ločeni po kitajskih zidovih. Ako kmet za svoje delo na polju ne dobi primerne povračila, potem tudi nima kredita pri trgovcu in obrtniku. Ako ima kmet denar, imajo ga vsi. Sicer pa ne gre za to, da bi se žito podražilo, ampak da se

omogočijo poštene, pravične, a ne umetne cene.

Kaj pa je trgovina z žitom na obroke, katero obsojamo? To je pogodba, da določen dan prodajalec ni dolžan postaviti žito na določeno mesto, kakor tudi kupec ni dolžan prevzeti kupljeno blago, ampak pogodba se izvrši, ako se izplača le razlika med prej določeno in tržno ceno.

Torej kupec kupi žito že z namenom, da ga ne prevzame in prodajalec na borzi proda žito, ki se vzrastlo ni ali sploh ne bode. Tako se na borzi proda več žita, nego ga je sploh vzrastlo. In v tem tiči ravno ona špekulacija, ki škodi poljedelstvu, a tudi realni trgovini. Vsa trgovina je torej le fiktivna, in kdor ima več »sreče«, isti plava na površju. Ta trgovina pa ugaja posebno bankam in velikemu kapitalu, ker morejo začasno svoj kapital porabljeni v žitni trgovini.

Po vsem tem je torej potrebno, da se trgovina na obroke prepove. Vse reforme bi bile le redke mreže, skozi katere uidejo vse gladke ščuke. Vsaka reforma bi zadela le obliko, a ne bistva. Ugovarja se, da bi taka prepoved zadela le dunajsko borzo, a ne tudi peštansko. Toda dunajski trg je dovolj močan, da se ni treba bati ogerske borze. Dunaj je središče države in trgovine. In če naglašajo borzijanci, da se trgovina preseli v Pešto, potem se zakonito določi, da pogodbe izven Avstrije pri nas nimajo pravice do eksekucije. S tem bi se ustvaril zapah. Pododsek torej zahteva:

1. Da se prepove trgovina s poljskimi pridelki na obroke.
2. Da se prekličejo določbe člena 357. trgovinskega zakonika, ker bi se v smislu tega člena še vedno mogla vršiti trgovina potom diferencnih pogodb.
3. Določiti se mora tudi kazni za one, ki opuste resnično deklaracijo.
4. Trgovina na borzi s pridelki se mora podrediti poljedelskemu in trgovinskemu ministerstvu, borznega komisarja imenuje poljedelsko ministerstvo.
5. Kmetijske korporacije morajo dobiti več upliva pri borznih poslih.
6. Komisijiska trgovina s poljedelskimi pridelki se mora preosnovati.
7. Potrebna je preosnova razsodišč.
8. Poljedelci morajo dobiti svoje zastopnike v vodstvu na borzi.

To so glavne zahteve, katere dr. Ploj našteje v svojem poročilu. Danes se je pododsek posvetoval o teh zahtevah. Velika večina se strinja in odobrava poročilo dr. Plojevo. A poljedelski minister je ugovarjal ter navajal razloge, ki smo jih že pred dnevi čitali v »N. Fr. Pr.« Vsa čast osebi ministrom, toda on je jurist in ne poljedelec. Žalostno pač, da je v Avstriji poljedelsko ministerstvo vedno le peto kolo, ki se vrti, kakor hočejo gotovi sekcijiski načelniki. Minister je le tarča za pišice, katere pa drugi zaslužijo. Toda »Narodu« povemo na vsa usta, da ne potrebujemo njegovih nauk. Člani »slovanskega središča« so že davno soglasno sklenili, da glasujejo za popolno prepoved. »Narod« naj le skrbi, da bodo njegovi patroni tedaj v zbornici in glasovali, kakor zahtevajo poljedelske koristi.

Politični pregled.

V Ljubljani, 7. novembra.

Vlada in Čehi.

Precejšnja napetost, ki je v minulih dneh zavladovala mej češkimi poslanci in vlado, nikakor ni še poravnana. Dokler pa v tej zadevi ni nobene jasnosti, tudi ni rešena takozvana Rezekova kriza. Z imenovanjem peterih profesorjev za tehniško višjo šolo v Brnu se češki poslanci še niso popolno zadovoljili in »Politik« naravnost izjavlja, da češki člani budgetnega odseka ne smejo prej dovoliti pospešenja razprave, dokler vlada ne najde poti do čeških klopj in jih ne izravna. — Za tek krize je tudi pomenljivo poročilo »Hlas Naroda«. Ta list namreč javlja, da je namestnik grof Coudenhove povabil k sebi ravnatelja češke deželne banke dr. Mattuša in mu ponudil ministerski portfelj za Česko. Sumljivo za Rezekovo krizo je tudi bivanje bivšega posl. dr. Engela. Vse to baje kaže, da še ni gotovo, kako se reši Rezekova in sploh češka kriza.

Škofovska posvetovanja.

so se pričela včeraj dopoldne na Dunaju. Za sedaj zboruje pravzaprav samo škofovski odbor. Posvetovanja se poleg predsednika kardinala dr. Grusche udeležujejo sledeči cerkveni dostojanstveniki: praški kardinal baron Skrbensky, solnograški knezondaskef dr. Katschthaler, knezoškofje Napotnik, Kahn in Schuster ter škofa Bauer iz Brna in Rösler iz Št. Hipolita. Dne 12. nov. se pa prično splošne škofovske konference, katerih se bo udeležilo poleg imenovanih dostojanstvenikov še več drugih škofov.

Francosko ministerstvo v škripcih.

V zadnji seji francoske zbornice so posamni poslanci precej hudo prijemali vlado, ker se v sedanjem razporu s Turčijo bolj briga za interese nekaterih zasebnikov, kakor pa za skrajno vznemirjajoče dogodke v Armeniji. Francija je prevzela protektorat nad kristijani v orijentu, a ne stori zanje nobenega koraka. Zunanji minister je na to odgovoril, da se Francija i sedaj zaveda svojih dolžnosti napram kristijanom v Armeniji, a ona ni edina velevalst, ki je v to pozvana po berlinski nagodbi. Na vprašanje, zakaj Francija ne podreza v tem oziru pri interesiranih velesilah, je pa Delcasse pozabil odgovoriti.

Okupacija otoka Lesbos.

je prvi čin resnega nastopa Francije proti sultanovi vladi, ki nikakor ni voljna izpolniti zahtev francoske vlade. Francoski mornarici v pristanu Mytilene poveljuje kontreadmiral Caillard, ki je glasom poročil brez vsakega odpora s svojimi četami zasedel pristan in otok, ob enem pa tudi odposlal vojne ladje v važnejše luke otokov Peroma, Potamos, Kalloni, Sigrtion in Petra ter zaplenil ondotne carinske urade. Njegovo brodovje šteje sedaj dve oklopnici, tri križarke in še dve manjši ladiji. Vkljub temu ima admiral Maigret nalog, da takoj odpluje s svojim brodovjem iz Touluna proti Lesbosu, ako bi se sultan še nadalje upiral francoskim zahtevam. Pripravljenih ima za ta slučaj pet vojnih ladij, ki so z vsem preskrbljene. Zanimivo je, kako je kontreadmiral Caillard došel v Mytilene. Izognil se je vsem krajem, s katerih bi se vlada v Carigradu mogla brzojavno obvestiti o dohodu francoskega brodovja, ter porabil za potovanje celih šest dni. — V ministerskem svetu se je ta energičen korak sklenil soglasno in Loubet ga je odobril z besedami: »A la bonne heure!«

Li-Lung Čang umrl.

Pekin, 7. nov. (C. B.) Li Hung Čang je umrl ob 11. uri ponoči.

Li Hung Čang je bil rojen kot sin revnega kitajskega učenjaka v pokrajini Ngan-hui v l. 1825. Nekateri evropski listi so lansko leto prinesli senačno vest, da je bil Li-Hung-Čang Evropejec, menda celo Rumun, in da se je v poznejših letih preselil na Kitajsko, kjer je kmalu obogatel. V Han-linovo akademijo je vstopil l. 1848., l. 1861 je postal provincialni sodnik v Čekiang, pozneje guverner pokrajine Kiangfu in l. 1864 generalni guverner obeh pokrajin Pečili. V letu 1883 je prevzel vrhovno poveljstvo nad četami v pokrajinah, ki meje na Tonking, in pozneje deloma vodil pogajanja s Francijo. — Ko so se pojavile zadnje homatije v Kini, je bil Li-Hung-Čang že podkralj kantonski. — Pokojni je bil najboljši kitajski državnik in je užival simpatije domala vseh evropskih velesil, posebno pa Rusije, valed česar na kitajskem dvoru v zadnjem času ni bil nič kaj priljubljen. Kot pooblaščenec kitajskega cesarja je vodil zadnja pogajanja z velesilami, toda že takrat

24. dec. l. l. je moral »oboletiti«, ker je menda premalo varoval kitajske koristi in ni ustregel vsem željam Anglije. Pozneje je sicer smel zopet »okrevati«, a ko se je pričelo najnovejše pogajanje z Rusijo glede Mandžurije, ki nikakor ni bilo po volji Angliji, je mož zopet nenadoma zbolel za »krvavenjem pljuč«. Ob tej priliki je kitajska vlada takoj zavrgla Li-Hung Cangov načrt pogodbe in pogajanja ustavila, dokler se mu zdravje ne »zboljša«. Bolezen je čudovito naglo napredovala in sedaj so ga oficijelno proglasili za mrtvega.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 7. novembra.

„Slov. Narod“ proti posl. Žičkarju.

»Slov. Narod« očitno poslancu Žičkarju, da je za občino Zreče, katera je bila po povodnjah l. 1898 in 1900 (ne 1901, kakor piše »Sl. Narod«) poškodovana, še le zadnji dan oktobra 1901 vložil predlog za podporo. V pojasnilo tega poročila naj služi sledeče: Kakor se v dotičnem nujnem predlogu z dne 20. oktobra 1901, priobčenem v stenografičnem zapisniku z dne 25. oktobra 1901 (torej ne zadnjega dne oktobra), bere, je občinski odbor v Zrečah v seji 9. junija 1901 sklenil peticijo na državni zbor radi podpore. To peticijo je prejel g. Žičkar v zadnji seji dne 11. junija 1901. Kaj je hotel tisti dan storiti s to peticijo? Če bi jo bil izročil v zbornični pisarni, kakor se mora zgoditi z vsako peticijo, bi se bila shranila do prve seje sedajšnjega zborovanja dne 17. okt. 1901. A kakšna osoda zadene navadno peticije na državni zbor, to je menda vsakemu poslancu dobro znano. Tri peticije, katere je vložil isti poslanec meseca majnika 1900, so priomale iz zbornične pisarne meseca nov. 1900 v notranje ministerstvo in še le meseca septemb. 1901 k dotični oblastnji v nadaljno preiskavo. Mislil je torej, da je mnogo boljše, če ob enem s peticijo občine Zreče vloži v bodočem, torej v sedajšnjem zasedanju državnega zbora posebni nujni predlog za podporo, česar v zadnjem zasedanju absolutno več storiti ni mogel. Da se je nujni predlog vložil 20. okt. in ne že 17. oktobra, ko se je zasedanje zopet začelo, je pač vse eno. V ravno tisti zbornični seji se bo o tem predlogu obravnavalo, če bi se bil vložil tudi že 17. okt. Ko bi bila občina svojega poslanca že l. 1898 ali 1900 obvestila, koliko škoda je trpela vsled povodnji, bi bil nujni predlog že takrat vložil. Vsak nepristranski bravec naj sodi, če je očitjanje »Slov. Naroda« opravičeno.

Stališče tržaških Slovanov v zadevi laškega vseučilišča. V večerajšnji seji obč. sveta tržaškega so bili sprejeti razni predlogi na korist laškega vseučilišča v Trstu. Stališče tržaških Slovanov je jasno in pravično osvetlil obč. svetnik dr. Rybač. Govornik je pripoznal Italijanom pravico do univerze z italijanskim učnim jezikom, ali jednako pravico, kakor Italijani, imajo tudi Slovenci. Ker se v Trstu že toliko let odreka celo jedna slovenska ljudska šola, izjavil je dr. Rybač, da on in njegovi tovariši sicer ne bodo glasovali proti dotičnemu dr. Venezianovemu predlogu, pač pa da se vzdrže glasovanja. To stališče je edino pravo z ozirom na to, da se Slovenci že 20 let bore za eno ljudsko šolo, dočim je vendar Slovencev v Trstu toliko, da so laškega kandidata pri volitvi v V. skupini spravili v ožjo volitev s slov. kandidatom.

Znamenita hrvaška slavnost v Zagrebu. »Društvo hrvatskih književnikov« v sporazumu z »Jugoslovansko akademijo«, »Matico Hrvatsko«, »Društvom sv. Jeronima« in »Hrvatskim pedagoško-književnim zborom« priredi dne 12., 13. in 14. novembra 1901 v Zagrebu svečano proslavo štiristoletnice umetnega hrvatskega pesništva v zvezi z spomin-slavo ustanovitelja »pličanina Marka Marulića. Odbor na to slavnost vabi tudi Slovence.

Sprememba na namestništvu v Trstu? »Naša Sloga« poroča iz Trsta, da se je raznesel glas, da bo njega eks-celenca grof Goess bržkone premeščen iz Trsta na Tirolsko. Tirolski namestnik Merwoldt da od-

stopi. V Trst ima priti — govorimo vedno za »Našo Slogo« — grof Giovannelli, dvorni svetnik in podpredsednik namestništva dolenoavstrijskega. Grof Giovannelli je že znan v Primorju, ker je bil svoječasno tudi namestniški svetovalec in referent v šolskih stvareh. Mi seve to vest »N. Sloga« zabeležujemo z največjo rezervo.

Deželnozborske volitve na Hrvaškem. Do večeraj zvečer so bili znani naslednji izidi deželnozborskih volitev na Hrvaškem: V Zagrebu je zmagal samo eden kandidat združene opozicije. V Brodu je padel Folnegovič in je zmagal pristaš vladne stranke sekoijski šef Krajčević, v Djakovu je propadel kandidat združene opozicije župnik Milko Cepelič in je izvoljen kandidat vladne stranke dr. Švarcmajer. V Čazmu je propadel kandidat združene opozicije dr. M. Derendin in je bil izvoljen vladinovec dr. Stričić. V Novemgradu je dan pred volitvijo odstopil kandidat opozicije dr. Vrbanič in je bil torej izvoljen vladni kandidat dr. Mantucci. Opozicija je zmagala v Veliki Gorici, kjer je prodrl dr. Šandor Bresztyenszky, v Karlovcu, kjer je zmagal dr. Ivan Banjavčić, v Vojniču, kjer je zmagal dr. Božo Vinković. Vladna stranka je zmagala z dvema poslancema v Oseku, dalje je še prodrla v Srbu, Udbinu, Korenici, Ogulinu, Slunju, Vrbovsko, Belovarju, Požegi, Vukovarju, Šidu, Jastrebarsko, Našice, Križevacu, Zlatarju, Krapini, Varaždinu, Pakracu, Valpo, Miholjcu. Do večera je bilo izvoljenih 45 vladnih pristašev in 4 pristaši združene opozicije. En uspeh še ni znan. Večera je volilo 50 okrajev, danes voli 29 okrajev, jutri 5 in v soboto 4 okraji. Pritisk je strašen. Opozicijski listi so konfiscirani, celo podlistki so zaseženi. Opozicijsko časopisje ne more ob pravem času priti volivcem v roke.

Deželnozborske volitve v Zagrebu. Večera so se vršile deželnozborske volitve v Zagrebu. Agitacija je bila silno živahna, deloma burna. Izid volitev je bil: I. volivnem okraju je zmagal kandidat vladne stranke dr. Pliverić s 342 glasovi, kandidat združene opozicije Muzler je dobil 151 glasov, v II. volivnem okraju je zmagal vladni kandidat dr. Fr. Spevec z 820 glasovi, kandidat združene opozicije Jurij Cernadek je dobil 208 glasov, v III. volivnem okraju je zmagal kandidat združene opozicije kanonik Rubetič s 189 glasovi, kandidat čiste Frankove stranke prava Evgen Kumičić je dobil 73 glasov.

Občni zbor »Zveze slovenskih kolesarjev« vršil se je večera v tukajšnji Fantinijevi restavraciji. Po pozdravu predsednika g. Rudolfa Vesela, prečita tajnik g. Janko Gogola poročilo o delovanju tekom zadnjega društvenega leta, iz katerega posnamemo sledeče: Kakor prejšnja leta stavila si je zveza tudi letos nalogo, ustanavljati nove zvezne postaje, ki preskrbujejo potujočega kolesarja z najnujnejšimi potrebščinami. Napravila jih je v tekočem letu 13 novih in sicer na Kranjskem 8, na Goriškem 4 in na Štajerskem 1. Vseh postaj je sedaj 42. Ko so napravili člani bratske »Česke ušredne Jednote Velocipedistov« v času od 12.—18. avg. t. l. izlet v naše slov. pokrajine, bila je zveza, ki je prevzela častno nalogo, voditi vse priprave za dostojen vsprejem naših severnih bratov. Posrečilo se ji je to v zvezi s »Slov. plan. društvom« in z drugimi narodnimi društvi v Ljubljani in na deželi decela in v znak hvaležnosti za ta trud prejela je naša zveza prekrasno darilo čeških dam, bogato bandero z znakom češke zveze na eni in z napisom: »Na pamet vyletu českých cyklistů 12—18. avgusta 1901« na drugi strani. Ob ti priliki sprožila se je tudi izborna misel, da bi se ustanovil nekak slovenski touring-club, ki bi združeval v sebi vse avstrijske slovenske kolesarje po vzgledu že obstoječega »Avstr. touring-cluba«. O Binkošth nameravajo naši severni bratje sklicati v ta namen ustanovni shod in tedaj upamo, da bomo napravili zopet en korak v bliževanju slovenskih narodov. Članov šteje sedaj zveza 250. Poročilo blagajnika gosp. Ivan Frelich-a izkazuje dohodkov 1449 K 49 h, stroškov pa 1362 K 63 h, tako da ostane v blagajnici 86 K 86 h gotovine. Obe poročili bili ste soglasno odo-

breli. Ko se je dal na predlog g. Dražila staremu odboru absolutorij, vršile so se volitve in se je odbor sestavil takole: Rudolf Vesel, predsednik, Fran Gombač, I. podpredsednik, Ivan Dražil, II. podpredsednik, Josip Jak, tajnik, Edvard Stuchly, tajnikov namestnik, Ivan Kocmur, blagajnik, Ernest Speil, blagajnikov namestnik, Ivo Devdič, vodja, Ivan Gott-hard, podvodja ter Janko Gogala in Leo Rogelj, računski preglednika.

V pokoj je stopil đ. g. Franc Peton, župnik pri sv. Vencleslu na Spodnjem Štajerskem. Izpraznjena fara je razpisana do 10. decembra.

Trgovske in obrtne zbornice se razpuste koncem tekočega leta, najpozneje pa koncem januarja prih. leta. Nove volitve se bodo potem vršile v najkrajšem času.

Kočevska župna cerkev. Zidanje župne cerkve v Kočevju vrlo napreduje. Razun zakristij in prezbiterija je cerkev že vsa pokrita. Sedaj delajo le še streho stolpica nad križiščem. Drugi delavci so že odšli.

Prijazen sin. V Lanišću je 15letni Armeli napadel svojega očeta in ga pretepel. Prijazen sin je v sodnijski preiskavi.

Sam se je prijavil. Iz zaporov v Žužemberku ubegli Franc Peče se je sam javil ondotnemu sodišču.

Iz Marenberga nam poročajo: Kadar koli se vrši v našem trgu kako vsenemško slavlje, vselej je tudi raz sodnijsko in šolsko poslopje razobešena frankfurtarica. Dne 25. avg. so obhajali marenberški telovadci svoj »Gründungs-fest«. Trg je bil poln frankfurtaric in tudi raz c. kr. sodnijo in solo sta plapolali po dve frankfurtarski zastavi, cesarske pa ni bilo videti na nobenem teh poslopij. Ravno tako je bilo tudi dne 20. okt., ko so obhajali tukajšnji brambovi 25letnico. Sodnijski okraj marenberški je po ogromni večini slovenski, in marenberško šolo mora obiskovati več nego polovica otrok slovenskih učencev. Ljudstvo je začudeno gledalo te zastave, posebno si ni vedelo razlagati, kako pridejo na č. kr. sodnijo take zastave. Ali tukaj ni nobene odpomoči?

Volivni shod v Čepovanu se je vrlo dobro obnesel. Govorila sta odbornika »Sloga« gg. Blazij Grča in Ivan Dermastia. Bili so navzoči skoraj vsi volivci čepovanski, ter nekateri iz Lokov in Lokovca. Poročilo g. Grča o deželnem zboru in poljudni, osoljeni govor g. Dermastia sta mnogim volivcem odprla oči.

Ljubljanske novice. Višji državni pravdniki z Gradca dr. Aleks. Riegler je večera prišel v Ljubljano. — Poročil se je danes jutraj v frančiškanski cerkvi trg. gosp. Bürger z gđ. Luckmanovo. — Policija išče 16letnega Aleksandra Kratke, ki je ušel iz Grada. — Našel je učenec Anton Verbič na Rimski cesti zlat uhan. V Zvezdi so našli srebrno žensko uro z verižico. — K protestantom prestopil je tukajšnji akadem. slikar Wettach. Tudi tapetnik Peters je postal protestant.

Slavni češki skladatelj Fr. A. Dvořak slavi dne 12. novembra 60letnico svojega rojstva. Čehi se pripravljajo, da ta dan dostojno proslave.

Martinov večer pevskega društva »Ljubljana«. spojen s koriandoli korzom in plesom, ki se priredi v nedeljo 10. t. m. v Sokolovi dvorani »Narodnega doma«, bode z ozirom na izvanredno izboren program nudil cenjenim posetnikom izvrstno zabavo. Občeznani in člani baritonist g. Polashek bode gotovo vsakega prijatelja slovenskega petja zadovoljil. Veličasten bo zbor »Novi dom« z orkestrom in solospemom. Za koncertom pride drugi del, t. j. koriandoli korzo. Obiščejo korzo tudi zadnji Angleži na konjih, ki so preostali iz burske vojne.

Istrsko vino. Iz Pazina 3. nov. se nam piše: Da se trgovcem olajša nakupovanje vina, kojega je letos v okolici pazinski obilno za nizko ceno od 9 do 13 K., priporoča se za posredovanje »Gospodarsko društvo« v Pazinu. V društveni pisarni predsednika dr. Kurelič-a zvedeli bodo kupovalci, kje se dobi vino, kakeršno žele nabaviti. Društvo jim bo v vsakem oziru na uslugo.

Kotišek za liberalce. »Narod« in notar Plantan. »Narod« je v soboto začel prati notarja Plantana. Končno sam pripoznava, da so se vršile v notarskem poslovanju Plantanovem nerednosti. V prav nobeno tolažbo pač ne more biti »Narodovcem«, da je bil notar Plantan obsojen od discipl. sodišča na najvišjo denarno kazen. »Narod« pravi, da se je notar Plantan pritožil, res je pa tudi, da se je pritožil drž. pravdnik, ker se mu zdi kazen prenizka. Notar Plantan je bil obsojen »samo (!) radi osmih točk«, priznava »Narod«. Kako bi upil, ako bi bil kak naš odvetnik obsojen samo radi ene točke! Ali bi potem tudi pisal »Narod«, kakor piše o notarju Plantanu: »Notar se lahko disciplinarno obsodi, pa vzlic temu ostane v zasebnem življenju poštena oseba.« Liberalna čast je res brezmejna.

Društva.

(Podružnica sv. Cirila in Metoda za Zatičino, Višnjo goro, Št. Vid in Krko) bo zborovala v nedeljo dne 11. novembra t. l., ob 4. uri popoldne v gostilni gospe Graul v Višnji gori. K obilnej udeležbi se uljudno vabi.

(Mestna hranilnica ljubljanska.) Meseca oktobra leta 1901 vložilo je v mestno hranilnico ljubljansko 833 strank 309.569 K 78 h, 773 strank pa dvignilo 491.065 K 24 h.

Darovi.

Za Jeranovo dijaško mizo: G. Fran Lavtižar, nadučitelj v Šmartnem pod Šmarno goro 3 K.

Za družbo sv. Cirila in Metoda: Mohorjani grajske župnije na Bledu po g. župniku Oblaku 15 K — »Raški krokarji« 3 K.

Bog plačaj!

Telefonska in brzojavna poročila.

Dunaj, 7. novembra. (C. B.) Cesar je došel danes jutraj iz Gedeljeva in se podal v dvorno palačo. Tekom dopoldne je obiskal cesar grškega kralja in prince Jurija in se mudil na obisku trideset ure. Grški kralj in krečanski nadkomisar sta pozneje vrnila cesarju obisk.

Dunaj, 7. novembra. Danes je vlada odgovorila na mnogo interpelacij. Naučni minister Hartel je odgovoril na interpelacijo barona Malfattija glede dogodkov v Inomostu in glede ustanovitve laške univerze. Na koncu svojega govora je dejal Hartel: Nade, ki so se gojile v laški predavanju v Inomostu, se niso izpolnile. Sedaj bode dolžnost države, da najde drug način pomoči, da bode laškim dijakom omogočeno nadaljevati študije v materinem jeziku, in ne bo se vlada strašila, v tem oziru obrniti se do parlamenta, da odobri njene predloge. S tem je Lahom obljubljeno laško vseučilišče v Trstu. Berger je predlagal, naj se o tem odgovoru otvori debata. Ta predlog je padel. Italijani so glasovali proti predlogu. Jugoslovani so z odgovorom Hartlovim skrajno nezadovoljni, ker je Lahom obljubil ustanovitev laškega vseučilišča v Trstu, a te vlada popolnoma prezira, akoravno imajo do svojega vseučilišča večje pravice. Jugoslovanski poslanci bodo podali nujni predlog za ustanovitev vseučilišča za Jugoslovane. V tem predlogu bode označeno, da je Lahov mnogo manj, nego Jugoslovani, da imajo Lah 300 vseučilišnikov, Jugoslovani 600 in da vlada v Trstu Slovincem noče ustanoviti niti ljudske šole.

Dunaj, 7. nov. V gospodarskem odseku je poslanec Povše povodom debate o termino-kupčiji omenil, da je minister priznal, da se da grajati umetno določevanje cen v terminokupčiji, vsled česar je neumljivo, zakaj minister ne stori korakov, ki bi odgovarjali željam vseh avstrijskih poljedelcev, in prepove terminokupčijo.

Dunaj, 7. nov. (C. B.) Finančni minister je predložil naknadno predlogo k proračunu za leto 1901. Nato so ministri odgovarjali na razne interpelacije.

Dunaj, 7. nov. »W. Abdp.« javlja, da so neosnovane vse vesti o nasledniku ministra Rezeka.

Dunaj, 7. nov. Včeraj je strankarski shod soc.-dem. dovršil svoje razprave. Načrt strankarskega programa, katerega je sestavila posebna komisija, se je sprejel en bloc soglasno. Stranka zahteva splošno, direktno in tajno volilno pravico, direktno postavodajo potom ljudstva, drž. in komunalno organizacijo sanitetne službe, vero kot privatno stvar, ločitev cerkve od države, obligatorične, brezplačne šole, nadomestitev direktnih davkov s progresivnimi dohodki, davek na premoženje in dedščine, sedanja stalna vojska se nadomesti z ljudsko brambo, zahteva osemurni delavnik, koalicijsko prostost, nedeljski počitek, ženske naj se od dela izvzame, reformo delavskega zavarovanja in starostnega zavarovanja.

Dunaj, 7. nov. Socijalno demokratski strankarski shod je protestoval proti angleškim krvoločnostim v Južni Afriki.

Dunaj, 7. nov. Ogerski ministerski predsednik pride koncem tekočega tedna na Dunaj.

Praga, 7. nov. Občinski zastop v Karlinu je razpuščen. Prišlo se je na sled raznim nerednostim in je vlada smatrala za potrebno podvreči občinsko upravo nepristranski reviziji. Nekdanji ravnatelj Farkaš je oškodoval občino za 90.000 kron. Občina ga je sicer suspendovala, a oblasti ga ni naznanila.

Olomuc, 7. nov. Tu je bil aretovan baron Wrede.

Reka, 7. nov. En vagon z angleškimi konji e zgorel. Storileu niso na sledu. Vagoni so sedaj ostro zastraženi.

Budimpešta, 7. nov. Meščanska učiteljica v Bekesu Irena Kis je bila v disciplinarni preiskavi. Včeraj se je o njeni zadevi posvetovali šolski svet. Učiteljica je udrila v posvetovalno sobo in ko je čula, da je odpuščena, je na člane šolskega sveta petkrat ustrelila. Zadela ni nobenega. Na to je pomerila nase in se ustrelila. Bila je takoj mrtva.

Sredec, 7. nov. Na postaji Gornja Banja se je tovorni vlak zaletel v mešani vlak. Dva voza mešanega vlaka, napolnjena s potniki, sta zdrobljena. Pet potnikov je ubitih, 3 so težko, 20 je lahko ranjenih. Načelnik postaje je brez signala odposlal tovorni vlak. Zavrtači so pobegnili.

Berolin, 7. nov. Proračun za prihodnje leto izkazuje 140 milijonov mark deficita.

Novijork, 7. nov. Za guvernerja države Massachussetts je s 70.408 glasovi večine izvoljen republikanec Crane, za New-Jersey s 10.000 glasovi večine istotako republikanec, dosedanji guverner v Ohio pa je porazil nasprotnika s 50.000 glasovi večine.

London, 7. nov. Iz poštne hranilnice so ljudje vzdignili nad pol milijona mark. Nihče več noče ulagati v poštne hranilnice, ker se je razširila vest, da je državna blagajna bankrotna in da se denar iz poštne hranilnice porablja za vojno v Južni Afriki.

Bruselj, 7. novembra. Pismo, s katerim je Botha naznanil Kitchenerju represalije, je datovano s 16. oktobrom in je jako ostro. V pismu se proglašja, da sme Kitchenerja in vsakega Angleža, ki se nahaja kjerkoli v obeh republi-

kah, vsakdo ustreliti. Iz vsebine pisma se lahko posname, da na konec vojne še ni misliti.

Umrli so:

2. novembra. Franciska Mayer, stotnika hči, 37, leta, Dunajska cesta 58, škarlatica.
3. novembra. Avgust Ham, mesarja sin, 21, meseca, Trnovski pristan 24, excema universalis.
4. novembra. Filipina Schubert, zasebnica, 22 let, Poljanski nasip 56, haemoptoe. — Viktor Volkar, delavca sin, 11 mesecev, Sireliške ulice 5, črevesni in želodčni katar.

V hiralnici:

2. novembra. Uršula Sive, mizarja vdova, 67 let, caries pedis et marasmus.
3. novembra. Marija Tomc, gostija, 69 let, jetika.

V bolnišnici:

31. oktobra. Neža Vidmar, gostija, 62 let, naduha.
2. novembra. Ivan Semec, delavec, 27 let, jetika.
— Katarina Majer, krojača žena, 58 let, vsled raka. — Franciška Hude, delavka, 45 let, ileus.

Zitne cene

dné 6. novembra 1901.

(Termin.)

Na dunajski borzi:

Za 50 kilogramov.

Pšenica za jesen	K	—	do	—
" pomlad 1902	8-99			9-00
Rž za jesen	7-76			7-77
" pomlad 1902	5-75			5-80
Koruzza za november	5-80			5-81
" maj-junij 1902	7-75			7-76
Oves za jesen	7-75			7-76
" pomlad 1902	7-75			7-76

Na budimpeštanski borzi:

Pšenica za oktober	K	—	do	—
" april 1902	8-72			8-72
Rž za oktober	7-41			7-42
" april 1902	7-38			7-39
Oves za oktober	5-44			5-45
" april 1902	5-44			5-45

(Efektiv.)

Dunajski trg.

Pšenica banaška	K	8-45	do	9-05
" južne žel.	8-60			9-10
Rž	7-40			7-65
Ječmen	7-20			8-60
" ob Tisi	6-75			7-75
Koruzza ogerska	5-75			5-85
Cinkvant	6-85			7-30
Oves srednji	7-55			7-80
Fizol	7-75			10-75

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 306-2 m, srednji zračni tlak 736-0 mm.

čas	Čas	Granje	Tempe-	Vetravi	Nebo	Padavina
dan	sevanja	lavor-	ratura			
2	3	4	5	6	7	8
6-9 zveč.	743-6	-0-4	brezv.	jasno		
7-7 zjutr.	741-6	-3-8	sl. svzh.	megla		
7-2 popol.	739-1	10-5	sr. jzab.	jasno		

Srednja večerajšnja temperatura 2-1, normale: 5-9°

Zahvala.

1074 1-1

Ker nam je nemogoče, da se vsakemu posamezniku zahvalimo za nebrojne dokaze ljubeznivega sočutja ob smrti in za časa bolezi našega predragga, nepozabnega soproga, oz. roma očeta, gospoda

Ferdo Kersnika

knjigovodje tvrde F. X. Souvan

izrekamo tem potom vsem tistim, ki so se na katerikoli način spomnili ljubelega rajkega ter mu izkazali zadnjo čast, svojo prisrčno, iskreno zahvalo.

Osobito pa se zahvaljujemo častiti tvrdki Franc Ksav. Souvanovi ter gg. kolegom rajnega, preblagorodnemu gosp. dež. glavarju Otonu pl. Detela, podžupanu g. Karolu Bleiweisu pl. Trsteniškem, predsedniku trgovske zbornice g. Josipu Kusarju, predsed. mestne hranilnice g. Vaso Petričiču, županu Spodnje Šiške g. Josipu Vodniku, ravnat. lju. c. kr. gimnazije gosp. Senekoviču, ravnatelju višje dekliške šole dr. Lovru Požarju, slavnemu telovadnemu društvu „Sokol“, slavnemu trgov. skemu duštvu „Merkur“, slavnim ženskim podružnicam družbe sv. Cirila in Metoda, č. gg. pevcev za ganljivo petje, darovalcem prekrasnih vencev, ter prosimo, da rajkega ohranijo v blagem spominu.

Sp. Šiška, dné 6. novembra 1901.

Žalujoča rodbina Kersnik.

†

1076 1-1

Potrtilm srecem javljamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem pretužno vest, da je p. c. gospod

Jožef Benkovič
duhovnik ljubljanske škofije

v torek, dne 5. t. m. ob 9. uri zvečer po kratki in mučni bolezni, previden s sv. zakramenti za umirajoče preminol v Gospodu.

Zemeljski ostanki blagega pokojnika blagoslovljeni bodo v petek zjutraj ob 8. uri v hiši žalosti v Velesovem. Ondi se bodo istočasno darovale sv. maše zadušnice.

Pogreb blagega rankega bo v petek popoldne ob 2. uri iz župne cerkve v Kamniku, kamor bode truplo prepeljano, potem pa prenešeno na pokopališče na Žalah.

Duhovno opravilo za nepozabnim pokojnikom bode v soboto dne 9. t. m. na Šutni. Blagi ranjki bodi priporočen v pobožno molitev.

V KAMNIKU, 6. novembra 1901.

Marija Benkovič, mati. Alojzij, Valentin, Franc, Ivan, Karol, Mihael, bratje. Antonija, Marija, sestra.

Kupujte in zahtevajte

povsod le svinčnike, ki nosijo napis: „Svinčnik družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani“. Ti svinčniki so novo blago in zanesljivo dobri, od svetovnoznane avstrijske trdke Hardtmuth-ove, in niso nič dražji od drugih.

Svinčniki družbe sv. Cirila in Metoda naj se vpeljejo v vse šole, saj dična družba skrbi največ za narodne šole, in vsak krajec ji dobro dojde. Z blagim namenom je pa združeno tudi dobro blago.

Cena 12 tucatov:

št. 100	št. 90	št. 801	št. 302	št. 504
K 1-42	K 2-70	K 4-50	K 5-04	K 6-84

Glavno zalogo ima trgovina

Ivan Bonač-a v Ljubljani.

Mladeniški cvet.

Dijaški molitvenik.

Flos juvenilis

Libellus precum in usum studiosae juventutis priporoča

prodajalnica kat. tiskovnega društva (H. Ničman.)

Cena eksemplaru v platno vezanemu 2 K 20 h., v usnji z rdečo obrezo 2 K 60 h. Po pošti 20 h. več.

Gostilna in prodajalna z mešanim blagom

na deželi se daje takoj ali o prihodnjem novem letu v najem.

Več o tem se izve pri Franc Lipah-u v Dobrunji, pošta Sp Hrušica pod Ljubljano.

1051 5-3

V prijazno uvaževanje

sv. Jakoba trgu šte. 6 v Ljubljani

ravno nasproti cerkve sv. Jakoba nahajajočo se

špecerijsko in delikatesno trgovino

v kateri postrežem vsestranski z najboljšim, vedno svežim blagom po najnižji ceni.

Cenjene gospodinjice opozarjam osebno na svojo doma s pomočjo najpripravejšega novega stroja žgano vsakovršno kavo, katere ni namenjeni v kupčiji se nahajajočo tvorniško žgano kavo. — Velika zaloga pristno garantiranega ruma, konjaka in ruskega čaja in južnih vin.

1047 6-3

Fran Bergant, špecerijska in delikatesna trgovina.

priporočam slavnemu občinstvu in prečastiti duhovščini svojo na

Velespoštovanjem

Dunajska borza.			
Dne 6. novembra.			
Skupni državni dolg v notab	98-55	20 mark	23-46
Skupni državni dolg v srebru	98-40	20 frankov (napoleonor)	19-04
Avstrijska zlata rent 4%	118-60	Italijanski bankovci	92-45
Avstrijska kronna rent 4%, 200 kron	95-50	C. kr. cekini	11-30
Ogerska zlata rent 4%	118-25	Dne 6. novembra.	
Ogerska kronna rent 4%, 200	93-—	3-2% državne srečke 1. 1854, 250 gld.	190-50
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gld.	1602-—	5% državne srečke 1. 1860, 100 gld.	170-—
Kreditne delnice, 160 gld.	616-25	Državne srečke 1. 1864, 100 gld.	217-—
London vista	239-05	4% zadolžnice Rudolfove želez. po 200 kron	95-20
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. vel.	117-12 1/2	Tisne srečke 4%, 100 gld.	134-—
		Dunavske vravnjavne srečke 5%	263-25
		Dunavske vravnjavne posojila 1. 1878	6-—
		Zastavna pisma av. osr. zem.-kred. banke 4%	4-50
		Priporočne obveznice državne železnice	429-50
		" južne železnice 3%	312-50
		" južne železnice 5%	117-75
		" dolenskih železnice 4%	—
		Kreditne srečke, 100 gld.	401-50
		4% srečke dunav. parobr. družbe, 100 gld.	500-—
		Avstrijskega rudečega križa srečke, 10 gld.	48-—
		Ogerskega	23-50
		Budimpešt. bazilika-srečke, 5 gld.	15-60
		Rudolfove srečke, 10 gld.	55-—
		Salmove srečke, 40 gld.	230-—
		St. Genčis srečke, 40 gld.	265-—
		Waldstattenove srečke, 20 gld.	—
		Ljubljanske srečke	23-50
		Akcijske anglo-avstrijske banke, 200 gld.	261-50
		Akcijske Ferdinandove sev. želez., 1000 gl. st. v.	5510-—
		Akcijske tržaškega Lloydja, 500 gld.	784-—
		Akcijske južne železnice, 200 gld. sr.	63-25
		Splosna avstrijska stavbišna družba	135-—
		Montanska družba avstr. plan.	342-—
		Trboveljska prometarska družba, 70 gld.	402-—
		Papirnih rubljev 100	254-—

Nakup in prodaja

vsekovršnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd.

Zavarovanja za izgube pri zbiranju, pri izrebanju

najmanjšega dobitka. — Promese za vsako zbiranje.

Kulagina izvršitev naročil na borzi.

Menjarnična delniška družba

„M E R C U R“

1, Wollzeile 10 in 12, Dunaj, 1, Strobelgasse 2.

Pojasnila v vseh gospodarskih in finančnih stvarih,

pri čem o kurnih vrednostih vseh spekulacijskih vrednostih

papirjev in vestni sveti za doseg kolikor je mogoče visocoga

čreštevovanja pri popolni varnosti

naloženih glavnic.

Izdajatelj: Dr. Evgen Lampe.

Odgovorni vrednik: Iven Rakevec.

Tisk „Kotloške Tiskarne v Ljubljani“